

Helhedsorienteret Kontrol

- en vejledning til de kommunale medarbejdere

Forord

Denne vejledning er udarbejdet i et samarbejde mellem Borgerservice Danmark og KL. Formålet med vejledningen er at opstille en række guidelines og gode råd for den enkelte kommunale medarbejder. Vejledningen er samtidig udtryk for ”best practise” for, gennemførelse af ”den gode kontrolsag” både i kommunen og i samarbejde med Udbetaling Danmark. Vejledningen er udarbejdet efter input fra kommunale kontrolmedarbejdere, og fokus er derfor på de problemstillinger, som de i deres arbejde er stødt på.

Vejledningen er opdelt i emner, som er udpeget som særlig vigtige af en række kommuner. Kommunerne har desuden bidraget til at belyse emnerne samt bidraget med skabeloner, som frit kan benyttes af alle kommuner. Skabelonerne publiceres løbende på KL's hjemmeside. Såfremt der mangler emner, som har betydning for den praktiske håndtering af kontrolarbejdet, er alle velkomne til at rette henvendelse til KL, hvorefter vi vil rette vejledningen til.

Denne vejledning er udarbejdet for at sætte fokus på de områder, der erfaringsmæssigt giver megen omtale og anledning til spørgsmål i kommunerne og skal derfor ses i forlængelse af den litteratur, der allerede forefindes om emnet. Det skal afslutningsvis bemærkes, at KL tidligere har skrevet en noget længere publikation om helhedsorienteret kontrol¹.

God læselyst!

¹ http://www.kl.dk/ImageVaultFiles/id_31155/cf_202/Revideret_snydepjece_2008.PDF
http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_31156/scope_0/ImageVaultHandler.aspx

Indhold

Forord	2
Anmeldelser.....	4
Journalisering og notatpligt.....	6
Udveksling/indhentning af oplysninger mellem kommunerne og Udbetaling Danmark i kontROLSager	7
Udbetaling Danmarks lovens § 9.....	7
Udbetaling Danmark Loven § 10	7
Udbetaling Danmarks lovens § 11.....	7
Underretning til borgeren om oversendelse af sagen	9
Observationer og besøg på borgerens bopæl.....	10
Enlig-sager	13
Borgerens retssikkerhed.....	16
Officialprincippet	16
Partens rettigheder og forpligtelser	16
Lydfiler	17
Indkaldelse af borgeren til samtale	18
Forbuddet mod selvinkriminering.....	18
Kontrolmedarbejderens forpligtelser.....	18
Partshøring	19
Virksomhedskontroller	20
Politianmeldelser.....	22

Anmeldelser

Kommunerne har i de senere år oplevet en markant tilgang i antallet af især anmeldelser af mistanke om snyd med sociale ydelser og lignende. De fleste anmeldelser modtages anonymt.

Uanset hvordan sagen visiteres i kommunen, skal borgeren underrettes om, at der er modtaget en anmeldelse, jf. Persondatalovens § 29. Dette skal typisk ske inden 10 dage efter modtagelsen af anmeldelsen. Hvis der er kendskab til, hvem der er anmelder af sagen, kvitteres overfor anmelder. Borgeren bliver hermed også oplyst om, hvem anmelder er.

Ved interne anmeldelser (undringer), dvs. kontroloplysninger modtaget fra egen eller anden kommune, gælder samme fremgangsmåde som ved anmeldelser. Den pågældende borger underrettes om, at der er modtaget en anmeldelse, hvad anmeldelsen indeholder, og hvad der videre forventes at ske i sagen.

Persondatalovens § 30, stk. 2, nr. 6 giver mulighed for at dispensere for, at borgeren underrettes om, at der er modtaget en anmeldelse. I en udtalelse fra 2004² har Folketingets Ombudsmand udtalt, at betingelserne for helt eller delvist at fravige oplysningspligten er, at der for hver enkelt oplysning foreligger afgørende modhensyn af en sådan karakter, at der efter et konkret skøn er nærliggende og sandsynliggjort fare for, at kontrolhensyn vil lide skade af væsentlig betydning.

Det betyder i praksis, at borgeren skal underrettes, også selvom kontrolprocessen vanskeliggøres. Der skal træffes konkret afgørelse i hvert

enkelt tilfælde og ud fra hver enkelt oplysning, og det er ikke nok, at kontrolprocessen besværliggøres og bliver mere tidskrævende. Som tommelfingerregel vil borgeren derfor stort set altid skulle underrettes om anmeldelsen, med mindre anmeldelsen fx indeholder oplysninger om strafbare forhold, som kommunen i forvejen ikke kan behandle.

Hvis underretningen udskydes, skal den pågældende medarbejder udarbejde et internt notat, som skal indeholde en begrundelse for, hvilke faktiske omstændigheder der bevirker, at kontrollen vil lide væsentlig skade ved en underretning. Vær opmærksom på, at interne notater som udgangspunkt ikke er undergivet aktindsigt, med mindre notatet udveksles med en anden myndighed. Dette fremgår af Forvaltningslovens § 12, stk. 1.

Kommunen skal derfor i langt de fleste tilfælde inden 10 dage underrette borgeren om, at der er modtaget en anmeldelse. Dette sker nemmest ved at sende en kopi af anmeldelsen til borgeren.

Flere kommuner har peget på, at det er vigtigt at sikre sig visse typer af dokumentation, før borgeren underrettes. Den meste dokumentation kan indhentes efterfølgende, men især oplysninger fra fx Facebook kan være nødvendige at sikre, inden borgeren underrettes.

Når borgeren underrettes om anmeldelsen, er det god forvaltningsskik at oplyse borgeren om, hvad der efterfølgende sker i sagen. Det bør derfor fremgå, hvornår kommunen regner med, at sagen behandles, og hvilken dokumentation borgeren eventuelt skal indsende. Hvis sagen henlægges, bør borgeren informeres om, at

² FOB 2004.346

sagen på et senere tidspunkt kan genoptages, såfremt der kommer nye oplysninger i sagen.

Hvis kommunen modtager en anmeldelse, som vedrører en anden myndighed, typisk Udbetaling Danmark, videresendes henvendelsen til rette myndighed. I denne forbindelse vil det ikke være relevant at underrette borgeren om videresendelsen, da der reelt set er tale om fejlpost, og da den rette myndighed skal have mulighed for at vurdere, om der skal dispenseres for underretningsforpligtelsen efter Persondataloven.

Journalisering og notatpligt

Forpligtelsen til at journalisere i afgørelsessager fremgår af Offentlighedslovens § 15, stk. 1:

”Dokumenter, der er modtaget eller afsendt af en forvaltningsmyndighed som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed, skal journaliseres, i det omfang dokumentet har betydning for en sag eller sagsbehandlingen i øvrigt. Det samme gælder interne dokumenter, der foreligger i endelig form.”

Alle anmeldelser skal således journaliseres og oprettes som en sag. Om der efterfølgende arbejdes videre med sagen, eller om sagen henlægges, har ingen indflydelse på myndighedens indledende forpligtelse til at journalisere. Alle relevante dokumenter skal fremgå af sagen. Ud over selve anmeldelsen skal skrivelser til borgeren, sagsnotater, indhentet dokumentation og andet, der er relevant for sagens oplysning, journaliseres.

Herudover skal der i journalen noteres oplysninger, der har betydning for sagens afgørelse, og som ikke i forvejen fremgår af sagen. Formålet er bl.a., at andre end den pågældende sagsbehandler, har mulighed for at danne sig et overblik over sagens forløb og beslutningsprocesser.

Notatpligten fremgår Offentlighedslovens § 13, stk. 1:

”I sager, hvor der vil blive truffet afgørelse af en myndighed m.v., skal den pågældende myndighed m.v., når den mundtligt eller på anden måde bliver bekendt med oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, der er af betydning for sagens afgørelse, snarest muligt gøre notat om indholdet af oplysningerne eller vurderingerne. Det gælder dog ikke, hvis oplysningerne eller vurderingerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.”

Det er vigtigt at holde sig for øje, at der i en journal kun må noteres oplysninger, som er relevante og af betydning for den pågældende sags afgørelse. Oplysninger af privat karakter og generelle vurderinger hører derfor ikke hjemme i en journal og er heller ikke omfattet af den lovbestemte notatpligt. Generelle vurderinger bør fremgå af en afgørelse. På samme vis skal der heller ikke noteres oplysninger, som specifikt fremgår af sagens akter, fx korrespondance mellem forskellige myndigheder.

Det er ikke afgørende, om det rent faktisk ender med, at der rejses en kontrolsag over for borgeren. Eksempelvis gælder notatpligten også, selvom en sag henlægges, da henlæggelsen beror på en konkret vurdering af de foreliggende oplysninger, som i forvejen er registreret og journaliseret som en sag.

Udveksling/indhentning af oplysninger mellem kommunerne og Udbetaling Danmark i kontrolsager

Efter at Udbetaling Danmark har overtaget en række udbetalingsopgaver og dermed også har fået ansvaret for en del af kontrolindsatsen, er der tilvejebragt hjemmel til, at myndighederne kan udveksle relevante oplysninger i kontrolsager. Det fremgår af Udbetaling Danmark-lovens §§ 9, 10 og 11.

Udbetaling Danmarks lovens § 9

§ 9 regulerer udvekslingen af oplysninger fra kommunen til Udbetaling Danmark eller fra Udbetaling Danmark til kommunen.

Udbetaling Danmark og kommunen skal på eget initiativ videregive oplysninger til hinanden, herunder oplysninger om rent private forhold, om den, der får hjælp eller har fået hjælp, dennes ægtefælle eller samlever og andre husstandsmedlemmer, hvis oplysningerne er nødvendige for den modtagende myndigheds kontrol af, om en borger har modtaget kontante ydelser eller økonomiske tilskud med urette og mod bedre vidende. Oplysningerne kan videregives uden samtykke fra borgeren.

Det er således op til den myndighed, der opstarter sagen at vurdere, om hhv. kommunen eller Udbetaling Danmark har ydelser, der er relevante, før oplysningen oversendes. Dette vil kunne ses af KMD-sag. Det bør af den enkelte myndighed overvejes, om borgeren skal underrettes om, at sagen oversendes efter bestemmelsen i Persondatalovens § 29, stk. 1. Det uddybes nedenfor.

Som anført i afsnittet under anmeldelser er der mulighed for at undlade at underrette borgeren om fx oversendelsen eller indsamlingen af oplysninger. Denne bestemmelse vil næppe have stor anvendelse i forbindelse med oversendelse af kontroloplysninger til andre myndigheder, da borgeren typisk allerede på dette tidspunkt vil være vidende om, at der er en verserende sag.

Udbetaling Danmark Loven § 10

§ 10 regulerer den situation, hvor kommunen eller Udbetaling Danmark på eget initiativ opstarter en sag, og hvor man i den forbindelse ønsker udleveret oplysninger, som kan belyse kontrolsagen. Bestemmelsen svarer til Retssikkerhedslovens § 11a, men kræver ikke konkret mistanke.

Kommunen og Udbetaling Danmark skal efter anmodning videregive foreliggende oplysninger fra egne sager til hinanden, herunder oplysninger om rent private forhold, om den, der får hjælp eller har fået hjælp, dennes ægtefælle eller samlever og andre husstandsmedlemmer, hvis oplysningerne er nødvendige for den modtagende myndigheds vurdering af, om der skal påbegyndes en sag om tilbagebetaling af kontante ydelser og økonomiske tilskud, som en borger kan have modtaget med urette og mod bedre vidende. Oplysningerne kan videregives uden samtykke fra borgeren.

Her skal Udbetaling Danmark hhv. kommunerne fremsende relevante oplysninger på den pågældende borger og herefter oversende oplysningerne. Igen skal det overvejes, om borgeren skal have besked om, at oplysningerne oversendes – det uddybes i afsnittet om borgerens retssikkerhed.

Det vil altid være en god idé i forbindelse med sagsopstart at forhøre sig hos Udbetaling Danmark, om de i forvejen har kendskab til borgeren, eller om man eventuelt kan få Udbetaling Danmark til at foretage en udsøgning i Chrunch-systemet. Det vil selvfølgelig kun være relevant, såfremt man af sagsoversigten kan se, at Udbetaling også har ydelser på borgeren, men en indledende kontakt vil som oftest være et godt afsæt for, at man undgår dobbeltarbejde både i Udbetaling Danmark og kommunerne.

Udbetaling Danmarks lovens § 11

§ 11 regulerer den situation, hvor Udbetaling Danmark beder kommunen oplyse en sag. Dette vil være særligt relevant i sager, hvor der er behov for at indhente oplysninger fra kommunale insti-

tutioner eller afdelinger, fx familie- eller socialafdeling, og hvor der kan være behov for at indkalde borgeren til en samtale.

Kommunen har efter anmodning fra Udbetaling Danmark pligt til at forestå hele eller dele af sagsoplysningen i sager om tilbagebetaling af kontante ydelser og økonomiske tilskud, som en borger kan have modtaget med urette og mod bedre vidende i sager på Udbetaling Danmarks sagsområde. Kommunen er ved sagsoplysningen for Udbetaling Danmark omfattet af de samme beføjelser til at oplyse sagen, som hvis kommunen havde varetaget opgaven som sit eget sagsområde. Kommunen og Udbetaling Danmark kan i forbindelse med overdragelse af sagsoplysningen videregive oplysninger, herunder oplysninger om rent private forhold, om den, der får hjælp eller har fået hjælp, dennes ægtefælle eller samlever og andre husstandsmedlemmer. Oplysningerne kan videregives uden samtykke fra borgeren.

Kommunen kan i disse sager forvente at modtage et udfyldt § 11-skema, hvor Udbetaling Danmark medsender de oplysninger, man selv har haft mulighed for at indhente. Der er indgået aftale om, at kommunerne skal kontakte Udbetaling Danmark, såfremt der modtages et udfyldt § 11-skema.

Udbetaling Danmark arbejder ud fra en forventning om, at kommunerne kan nå at sagsoplyse inden for en periode på 6 uger. Dette vil i mange tilfælde være muligt. .

Udbetaling Danmark kan vælge at lade kommunen vide, hvad man gerne vil have, kommunen spørger borgeren om i forbindelse med en eventuel samtale, men her vil det selvfølgelig være op til den kommunale kontrolmedarbejder at vurdere, hvordan sagen i forbindelse med en borgersamtale belyses bedst muligt.

Nogle kommuner har efterspurgt, at Udbetaling Danmark er meget specifikke i, hvad de ønsker

– andre vurderer, at man godt selv kan se, hvor samtalen skal føre hen. Dog må kommunerne have en forventning om, at det af det fremsendte materiale fremgår, hvilke problemstillinger Udbetaling Danmark umiddelbart ser i sagen og dermed ønsker kommunens hjælp til at belyse.

Det er både Udbetaling Danmarks og flere kommuners vurdering, at der i de såkaldte ”kæreste-sager” kan være behov for en tidlig samtale for at vurdere, om der er tale om samliv. Her vil der sjældent være indhentet store mængder information. Om det vil være hensigtsmæssigt at involvere kommunerne i at indkalde borgeren til en tidlig afklarende samtale må bero på en konkret vurdering. Udbetaling Danmark kan i den forbindelse vælge at tage en telefonisk drøftelse med kommunen. Hermed undgås, at kommunen oplever, at de modtager en uoplyst sag, selvom det alene er Udbetaling Danmarks hensigt at få kommunen til at hjælpe med at få afklaret, om man skal gå videre med den egentlige sagsoplysning.

Kommunen skal i denne forbindelse være særligt opmærksom på følgende:

- Som i alle andre sager må man kun videregive oplysninger, som er nødvendige for, at der kan træffes en afgørelse. Kommunen må alene oversende oplysninger til Udbetaling Danmark, som har relevans for at sagen. Sagen må således ikke være ”overoplyst”. Dette kan være tilfældet, hvor der fra kommunens side fremsendes en lydfil fra samtalen med borgeren. Her kan lydfilen indeholde oplysninger, som ingen relevans har for Udbetaling Danmarks del af sagen

- I forbindelse med økonomiaftalen for 2012 blev det aftalt, at der i kommunerne i alt afsættes 50 årsværk til at oplyse Udbetaling Danmarks kontrolsager. Der er således i forbindelse med forhandlingen om kommunernes økonomi taget højde for denne arbejdsopgave
- Kontrolsager vedrørende borgere bosat i den enkelte kommune kræver ofte, at kommunerne bistår Udbetaling Danmark med sagsoplysninger. § 11 er tilvejebragt netop fordi Udbetaling Danmark ikke selv har mulighed for at indkalde borgerne til en samtale, og fordi det alene er kommunerne, der har indgående kendskab til egne borgere og lokale forhold.
- Jo hurtigere kommunerne sagsoplyser, jo flere sager kan Udbetaling Danmark alt andet lige ekspedere for den enkelte kommune. Det er derfor vigtigt, at kommunerne prioriterer at ekspedere sager efter § 11 for at sikre et kommunalt provenu.

Underretning til borgeren om oversendelse af sagen

Bestemmelsen om, hvornår en borger skal underrettes om, at der udveksles oplysninger mellem myndigheder, findes i Persondatalovens § 29.

Heraf fremgår det, at den oversendende myndighed senest i forbindelse med oversendelsen skal give borgeren meddelelse herom.

Af samme bestemmelse fremgår også, at underretningen ikke er nødvendig, hvor videregivelsen udtrykkeligt er fastsat ved lov.

Både for så vidt angår Udbetaling Danmarks lovens §§ 9, 10 og 11, fremgår det, at der er hjem-

mel til at udveksle oplysninger myndighederne imellem. Det samme er borgeren oplyst om gennem Udbetaling Danmarks blanketter.

Det antages derfor, at der ikke er et krav til, at kommunerne hhv. Udbetaling Danmark oplyser borgeren om, at en sag oversendes mellem myndighederne, når borgeren indledningsvist har fået oplyst, at der eksisterer en sag (Persondatalovens § 28). Det er dog nødvendigt at understrege, at det er uafklaret i forhold til Datatilsynet.

Det vil ofte være en fordel for den efterfølgende sagsbehandling, at borgeren underrettes om, at sagen oversendes til en anden myndighed. Det vil sikre, at borgeren er opmærksom på, at ydelser fra andre myndigheder også kan blive påvirket. Borgeren er dermed klar over, at sagen ikke er afsluttet for så vist angår den modtagende myndigheds ydelser.

Hvis sagen oversendes til anden myndighed, fx SKAT eller Fødevarestyrelsen, vil der altid efter bestemmelsen i Persondatalovens § 29 skulle ske underretning om, at sagen eller en kontroloplysning oversendes. Dette skal ske senest i forbindelse med oversendelsen.

Observationer og besøg på borgernes bopæl

Der har i medierne været eksempler på kommuner, som har foretaget systematiske observationer af fx borgerens bil, eller har opsøgt en borger på bopælen.

Udgangspunktet er, at observationer må inddrages i sagsbehandlingen, hvis de er relevante for sagsoplysningen.

Når der foretages observationer, er det vigtigt at notere forhold, der både taler for og imod en sag. Hermed noteres også, hvis en bil ses eller ikke ses uden for en given bopæl.

Kommunen skal altid i forbindelse med sin sagsoplysning vurdere, om indhentelsen af en given oplysning er proportional med det, der søges sandsynliggjort. Sagen skal således ikke overbelyses, og den indhentede dokumentation skal stå mål, med det eventuelle tilbagebetalingskrav, som sagen potentielt rummer.

Kommunernes adgang til at foretage observationer, er ikke reguleret udtømmende i lovgivningen, men kommunerne må selvfølgelig ikke udføre arbejde, som efter Retsplejeloven henhører under politiet, fx ransagninger og telefonaflytning.³

I sager om tvangsflytninger efter cpr-loven kan kommunen i meget begrænset omfang indhente oplysninger i forbindelse med observationer eller foretage kontrolbesøg.⁴

Kommunen har i forbindelse med sagens oplysning mulighed for at benytte oplysninger, som i forvejen er i kommunens besiddelse, eventuelt i andre forvaltningsgrene. Endvidere har kommunen mulighed for at indhente oplysninger fra andre myndigheder. Kommunen kan desuden indhente oplysninger fra den registrerede selv eller andre private i det omfang, som fremgår af lovens § 10, stk. 2. Herudover kan kommunen indhente oplysninger fra eventuelle andre parter i sagen som led i partsbøring af disse. Endelig kan kommunen selv i et meget begrænset omfang indhente oplysninger i forbindelse med observationer eller kontrolbesøg.

Dette kræver dog, at sagen konkret indledes som en sag efter cpr-loven og ikke alene som en kontrolsag.

I denne forbindelse skal proportionalitetsprincippet igen anvendes, og det skal konkret vurderes, om det påtænkte kontroltiltag er nødvendigt for at få sagen tilstrækkeligt oplyst. Det vil således kun være relevant at opsøge borgeren på bopælen, hvis breve kommer retur, eller hvis borgeren ikke reagerer på fremsendt post, og man i øvrigt har en konkret og velbegrundet mistanke om, at borgeren ikke er korrekt registreret.

Kontrolbesøg og observationer vil derfor ofte være ”sidste udvej” og skal alene anvendes i et meget begrænset omfang, såfremt der ikke kan skabes kontakt til borgeren ad anden vej, eller at sagen ikke på anden måde kan oplyses.

³ Folketingets Ombudsmand i ”Kommunen”, tirsdag den 16. april 2013, s. 9.

⁴ Vejledning om folkeregistrering, vejledning nr. 9293 af 14/6 2013, pkt. 3.7.1

Socialministeriet anfører følgende om overvågning⁵:

Kommunen må ikke overvåge borgere systematisk. Kommunen må altså ikke jævnligt tage forbi din bopæl eller opholde sig ude foran din bopæl for at se, hvor ofte du har besøg.

Det sker, at Udbetaling Danmark eller kommunen noterer tilfældige relevante observationer på din sag, og observationerne kan bruges som anledning til at undersøge en sag nærmere. Kommunens sagsbehandler kan for eksempel notere, hvis han/hun ser dig handle ind sammen med en anden person eller ser en bil foran din lejlighed, som tilhører den person, han/hun tror, bor på din adresse.

Det må på denne baggrund konkluderes, at kommunerne skal være påpasselige med observationer, og at proportionalitetsprincippet nøje skal iagttages.

I enkelte tilfælde kan borgeren selv i forbindelse med en samtale invitere kommunen til et besøg på bopælen. Nogle kommuner oplyser også, at de selv spørger, om de må komme og se borgerens bolig.

Generelt set bør den kommunale kontrolmedarbejder være meget påpasselig med selv at bede om at få adgang til boligen. Ministeriet skriver i sin enliggjorte følgende⁶:

UANMELDTE BESØG

Kommunen må ikke komme på uanmeldt besøg, medmindre det er umuligt at tilvejebringe de nødvendige oplysninger på anden måde. Hvis kommunen undtagelsesvist besøger dig uanmeldt, skal kommunen oplyse dig om, at kommunen ikke har ret til at foretage kontrolbesøg i din bolig. Kommunen må gerne besøge dig i dit hjem, hvis du har givet kommunen lov til det, og hvis I har lavet en klar aftale om, hvilket tidspunkt

Såfremt boligen skal besøges, skal det vurderes, hvad besøget på bopælen kan bidrage til – her finder proportionalitetsprincippet igen anvendelse. I visse tilfælde kan det være relevant at følge op på en invitation. Kontrolmedarbejderen skal dog holde sig for øje, at borgeren ikke føler sig presset til at lukke kommunen som myndighed ind på bopælen, og denne mulighed bør derfor anvendes i meget begrænset omfang.

Hvis borgeren besøges på bopælen, bør følgende iagttages:

- Borgeren skal oplyses om, at man ikke behøver lukke den kommunale kontrolmedarbejder ind. Besøget sker derfor kun på borgerens opfordring, og borgeren må gerne på et senere tidspunkt trække sit tilsagn om adgang til bopælen tilbage
- Der skal være enighed om, hvad formålet med besøget er, herunder hvad der konkret skal observeres
- Der bør aftales et fast tidspunkt for besøget
- Borgeren skal have oplyst, at besøget på bopælen ikke giver kontrolmedarbejderen adgang til selv at foretage undersøgelser på bopælen

⁵ <http://sm.dk/filer/nyheder/dokumenter-til-nyheder-2013/pjece-enlige-forsorgere.pdf> (s. 4)

⁶ <http://sm.dk/filer/nyheder/dokumenter-til-nyheder-2013/pjece-enlige-forsorgere.pdf> (s. 4)

- Hvis borgeren ikke ønsker at give kommunens medarbejdere adgang til bopælen, kan det ikke tillægges negativ værdi i forhold til sagsoplysningen og bevisvurderingen.
- Det skal oplyses, hvem der ellers bor på bopælen. Kommunen kan ikke forvente at få lov til at besøge en bolig, hvor der er andre beboere over 18 år, som ikke nødvendigvis er del af sagen. Det kan være tilfældet med voksne børn

Enlig-sager

Enligsager anses af mange kommunale kontrolmedarbejdere for at være svære at løfte rent bevismæssigt, og det er også denne type af sager, der ofte er fremme i medierne. Enligsagerne er atter blevet aktualiseret pga. kontanthjælpsreformen.

I det seneste år er der udkommet flere publikationer, som præciserer enligbegrebet. Links kan ses nedenfor.⁷

Generelt set skal følgende betingelser være opfyldt, før der rejses en sag:

- De to personer, sagen vedrører, skal kunne indgå ægteskab efter dansk ret.
- Man skal have fælles husførelse

At man efter dansk ret skal kunne indgå ægteskab betyder i praksis, at man ikke kan være samlevende med fx forældre, søskende eller børn. På samme måde kan man heller ikke indgå ægteskab med mere end én person, hvorfor man ikke kan være samlevende, hvis man bor i et bofællesskab – man kan dog godt være samlevende med én person og desuden bo i et bofællesskab, men det kræver en kæreste eller ægtefælle. At personerne er af samme køn har

ingen betydning, så længe der kan indgås ægteskab, og det har derfor ingen betydning, om man i praksis er kærester.

Begrebet ”fælles husførelse” er i denne type af sager dét, der giver udfordringer. Hvorvidt man er enlig eller samlevende afhænger derfor af, om man har de samme praktiske og økonomiske fordele som gifte og samlevende.

Det kræver, at man enten modtager hjælp i hjemmet eller har et økonomisk fællesskab. At man påviseligt har to forskellige bopæle er i denne sammenhæng ikke afgørende, men kan selvfølgelig være et fortolkningsbidrag.

Erfaringsmæssigt er denne type af sager sværere at løfte bevisbyrden for, når et par, der har børn sammen, et gået fra hinanden og efterfølgende ses hyppigt. Her er der et betydeligt rum for samvær og også til en vis grad økonomisk fællesskab, da der dels er samarbejde omkring børnene og dels er fælles forsørgelsespligt for børnene. Det skal dog understreges, at parterne ikke kan være enlige og samtidig have en helt sammenblandet økonomi.

I enligsager vil det alt efter den enkelte sags karakter være naturligt at undersøge og indkalde følgende materiale:

⁷ Ombudsmanden:
<http://beretning2012.ombudsmanden.dk/artikler/retssikkerhed/>

Nyt fra Ankestyrelsen:
<http://ast.dk/publikationer/nyt-fra-ankestyrelsen-nr-2-marts-2013>

Socialministeriet (enlige forsørgere):
<http://sm.dk/filer/nyheder/dokumenter-til-nyheder-2013/pjece-enlige-forsorgere.pdf>

Socialministeriet (pensionister):
<http://sm.dk/filer/nyheder/dokumenter-til-nyheder-2013/pjece-enlige-pensionister.pdf>

- Kontoudtog – er der løbende overførsler parterne imellem?
- Oplysninger om (typisk) farens bopæl – er bopælen egnet til beboelse, er der plads, hvor mange bor i forvejen på bopælen?
- Forbrug på begge bopæle – et meget lavt forbrug kan indikere, at der reelt ingen bor
- Bor (typisk) faren rent folkeregistremæssigt så langt væk, at det ikke er realistisk med løbende samvær med børnene? Hvis der samtidig foreligger oplysninger om, at parterne begge henter børn, bør dette give anledning til nærmere undersøgelse
- Observationer fra daginstitution og skole – hvem henter og bringer børnene? Er institutionen bekendt med, at forældrene ikke er sammen?
- Observationer fra andre afdelinger på rådhuset, fx familieafdeling eller socialafdeling
- Hvor foregår indkøb af dagligvarer? (Kan ses af kontoudtog)
- Hvor købes medicin? (Kan ses af kontoudtog)
- Hvor hæves der kontanter? (Kan ses af kontoudtog)

Det skal bemærkes, at man altid indledningsvis skal forsøge at få borgeren til selv at indhente oplysninger eller indhente borgerens samtykke til at indhente oplysninger til brug for sagen. Det fremgår af Retssikkerhedsloven § 11c, stk. 4.

Følgende kan indhentes efter Retssikkerhedslovens § 22a, stk. 1:

Myndigheden kan efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds-kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indbente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Myndigheden kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018, hvis oplysningerne ikke videregives.

Hvis borgeren ikke vil give sit samtykke eller ikke reagerer, kan oplysningerne til brug for en kontrolsag indhentes uden samtykke. Det følger af Retssikkerhedsloven § 11c, stk. 1, nr. 4:

Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan krævet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 6, fraviges i sager om

 4) tilbagebetaling af sociale ydelser.

Der vil være enligsager, hvor det uanset begrundet mistanke ikke vil være muligt at løfte bevisbyrden for, at parterne har et økonomisk fællesskab. Det kan fx være tilfældet, hvor der ikke kan ses pengeoverførsler parterne imellem, og hvor parternes økonomi ikke betinger økonomiske tilskud. Der kan også være tilfældet, hvor der nok et er vist samvær, men hvor den ene part hverken med hjælp eller økonomiske tilskud bidrager til den fælles husførelse. Her kan bevisbyrden ikke løftes, og sagerne skal ikke køres.

Altafgørende for disse sager er således at statuere økonomisk fællesskab eller fordel af hjælp i hjemmet.

Det er vigtigt at holde sig for øje, at parterne skal have sagen til høring, inden der træffes afgørelse. Der er eksempler på sager, der er blevet tabt, fordi parterne ikke har haft mulighed for at udtale sig om, hvorfor der konkret har været pengeoverførsler parterne imellem, og hvor myndigheden har undladt at indkalde materiale, som enten kan af- eller bekræfte et økonomisk fællesskab. Dette var tilfældet i ”Sorø-sagen”, hvor der forelå indicier for samliv, men hvor den ene part tillige drev en campingplads, hvor manden havde boet. Her kritiserede Ombudsmanden, at man fra kommunens side ikke havde søgt oplyst, om betalingen parterne imellem var betaling for ophold på campingpladsen.⁸

Vær opmærksom på, at det vil være to forskellige sæt regler, der regulerer forholdet omkring de to parter i sagen. Hvis fx mor med børn anses for at være samlevende, er der tale om en sag, der køres efter retssikkerhedsloven. Den formodede samlevers sag skal som udgangspunkt køres efter cpr-loven, hvis pågældende vurderes at være fejlregistreret. Hvis parterne ikke er registreret i samme kommune, må anden kommune involveres i belysningen af cpr-sagen.

⁸ Ombudsmandens udtalelse:
http://www.ombudsmanden.dk/find/udtalelser/beretningssager/alle_bsager/2012-8/pdf

Borgerens retssikkerhed

I sagsbehandlingen i den helhedsorienterede kontrol gælder de almindelige forvaltningsretlige principper, og det er vigtigt sikre, at de finder anvendelse.

Officialprincippet

Som udgangspunkt gælder officialprincippet altid, og det betyder, at myndigheden er forpligtet til at sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes en korrekt afgørelse.

Kommunen og borgeren er derfor ikke modstridende parter – kommunens forpligtelse er alene at sikre, at afgørelsen bliver korrekt. Derfor skal kommunen forholde sig nøgternt og objektivt til det materiale, der behandles og bevisvurderes ud fra. Det er også kommunens forpligtelse at sikre, at der indhentes tilstrækkeligt materiale til at underbygge såvel kommunens som borgerens påstande. Borgeren har ikke pligt til at bidrage aktivt til at fremme sagen.

Den kommunale kontrolmedarbejder skal derfor være opmærksom på, at det – uanset sagens karakter – er vigtigt at agere professionelt og loyalt i forhold til den særlige forpligtelse, man har som ansat i en myndighed. Det er derfor ikke i sig selv et succesparameter, at sagerne resulterer i en regulering og et eventuelt tilbagebetalingskrav. Det er der imod et succesparameter, at der sker en grundlig og tilstrækkelig sagsoplysning, og at sagen afgøres korrekt.

Partens rettigheder og forpligtelser

Borgeren, som er part i sagen, har altid ret til at tage en bisidder med til møder og i visse tilfælde også ret til at lade sig repræsentere af en anden (en fuldmægtig). Dette reguleres i Forvaltningsloven § 8, stk. 1:

Den, der er part i en sag, kan på ethvert tidspunkt af sagens behandling lade sig repræsentere eller bistå af andre. Myndigheden kan dog kræve, at parten medvirker personligt, når det er af betydning for sagens afgørelse.

Der vil sjældent være grund til at nægte, at borgeren har en bisidder med. Det kan man kun, hvis bisidderen opfører sig uacceptabelt, blander sig væsentligt i samtalen eller på anden måde har en adfærd, der gør, at borgerens interesser ikke varetages. Bisidder må i princippet ikke sige noget under samtalen. Man kan ikke forvente, at borgeren og bisidderen er klar over dette, og det bør derfor overvejes, om man allerede i forbindelse med mødeindkaldelsen eller på selve mødet skal informere om, hvad en evt. bisidders rolle er.

Som det fremgår af § 8, stk. 1 kan myndigheden kræve, at borgeren medvirker personligt, når det har betydning for sagens afgørelse. Det betyder, at borgeren ikke kan sende en fuldmægtig, fx en advokat, uden selv at deltage i et møde om en kontrolsag. Her er det borgerens egen forklaring, der skal være med til at underbygge sagen.

En fuldmagtshaver har de samme muligheder som parten selv. En fuldmægtig kan således rette henvendelse til kommunen og få oplysninger om parten samt komme med oplysninger på vegne af parten. Det kan en bisidder ikke.

Efter CPR-loven § 10, stk. 2, nr. 1 kan kommunen kræve, at borgeren afgiver oplysninger om egne bopælsforhold:

Kommunalbestyrelsen kan til brug for undersøgelsen af en persons bopælsforhold ud over de oplysninger, som den har adgang til efter anden lovgivning, afkræve følgende oplysninger:

1) En nærmere redegørelse fra vedkommende selv om dennes bopælsforhold.

Her er borgeren forpligtet til selv at bidrage men det giver stadig mulighed for, at borgeren kan have en bisidder med til en samtale. Det er dog borgeren selv, der skal udtale sig. Den enkelte kontrolmedarbejder kan som anført ovenfor overveje at gøre bisidderen opmærksom på, hvilke retningslinjer der gælder – så kan det eventuelt undgås, at samtalen efterfølgende kommer til at handle om at forklare borgeren og bisidderen, hvad de juridiske rammer for samtalen er.

Lydfiler

Nogle kommuner vælger at optage samtaler og gemme dem i en lydfil. I denne forbindelse skal man være opmærksom på, at der jo kun må arkiveres og journalføres oplysninger på sagen, som er relevante og konkret anvendelige i forhold til sagens afgørelse. Man kan næppe forvente, at alle oplysninger fra en samtale er relevante, og derfor skal man overveje, om en lydfil kan erstatte et almindeligt, skriftligt referat. På samme måde skal det i forbindelse med oversendelse af kontroloplysninger til andre myndigheder, primært Udbetaling Danmark, overvejes, om det er relevant at medsende en lydfil, da der også her kun må oversendes oplysninger, som er relevante for den modtagende myndighed

Enkelte kommuner har oplyst, at der er borgere, der ønsker at optage samtalen. Ombudsmanden har udtalt følgende⁹:

En borger klagede over myndighedernes afslag på at lade ham optage møder mellem myndighederne og ham på diktafon/båndoptager. Efter ombudsmandens opfattelse er der ikke noget til hinder for at en myndighed accepterer at en borger optager møder mellem borgeren og myndigheden. Med udgangspunkt i princippet om at offentlige myndigheder selv sætter rammerne for de møder som myndigheden holder, udtalte ombudsmanden imidlertid at en borger efter ombudsmandens opfattelse ikke har krav på at optage sine møder med forvaltningen. Men eventuelle begrænsninger i borgerens mulighed for at optage et møde skal fastsættes på et sagligt grundlag. Der kan dog være situationer hvor det under hensyn til f.eks. borgerens personlige forhold vil være bedst stemmende med god forvaltningsskik at lade borgeren foretage lydoptagelser af samtaler med myndigheden. Der kan f.eks. være tale om at borgeren på grund af personlige forhold ikke i tilstrækkeligt omfang vil kunne forstå eller fastholde sagsgangen eller sagens indhold uden mulighed for at afholde og optage samtaler med myndigheden. Der bør ved afslag på at lade en borger foretage lydoptagelser foretages en konkret vurdering i forhold til borgerens personlige forhold. Ombudsmanden udtalte at det var beklageligt at det ikke udtrykkeligt fremgik af kommunens afslag om kommunen havde foretaget en konkret vurdering af borgerens behov for at kunne foretage lydoptagelser.

På denne baggrund er der næppe generelt set grund til at nægte borgeren at optage mødet.

⁹ Ombudsmandens udtalelse:

<http://www.ombudsmanden.dk/find/udtalelser/ho-vedregister/forvaltningsret/1/1/2/4/3/>

Indkaldelse af borgeren til samtale

I de tilfælde, hvor der er modtaget en anmeldelse, kan det overvejes, om borgeren skal have en kopi af anmeldelsen tilsendt sammen med mødeindkaldelse. Så ved borgeren, hvad der skal tales om, og hvad anmeldelsen omhandler. Det er under alle omstændigheder et krav at informere om, hvilke oplysninger man har registreret om borgeren, og det gøres nemmest ved at vedlægge en kopi af anmeldelse. Vær opmærksom på, at borgeren skal gøres bekendt med, hvilke oplysninger han eller hun eventuelt skal medbringe på mødet. Borgeren skal have mulighed for at forberede sig på mødet samt mulighed for at overveje, om man med fordel kan tage en bisidder med. Borgeren må ikke få fornemmelsen af, at der er tale om et helt almindeligt og rutinemæssigt møde, hvis der derimod er tale om opstart af en kontrolsag, som i værste fald kan udmunde i en straffesag. Mødeindkaldelsen skal derfor være relevant og konkret og lade borgeren vide, hvad de konkrete problemstillinger er, der på mødet skal adresseres. Samtalen skal derfor tage sit afsæt i indholdet i mødeindkaldelsen.

Forbuddet mod selvinkriminering

Kontrolmedarbejderen skal under samtalen løbende overveje, om borgerens forklaring giver anledning til at tro, at der er tale om et strafbart forhold. Der skal være tale om en konkret og begrundet mistanke. Borgeren har ikke pligt til at udtale sig om forhold, som for borgeren selv kan vise sig at være strafbare, og dette skal borgeren have at vide.

Dette skal selvfølgelig overvejes også inden borgeren indkaldes til en samtale, men det vil sjældent være relevant at informere borgeren om selvinkrimineringsforbuddet allerede i mødeindkaldelsen. Dette vil næppe være nødven-

digt og korrekt, da der skal være tale om en konkret mistanke – ikke alene en viden om, at forholdet i princippet kan være strafbart.

Det er vanskeligt konkret at definere, hvornår der foreligger en konkret mistanke. Flere kontrolmedarbejdere har beskrevet, at de sjældent er i tvivl, og at de oplyser borgeren om, at de ikke har pligt til at udtale sig, når det under samtalen kommer frem, at borgeren – vistnok – har haft på fornemmelsen, at man har modtaget en ydelse med urette. Der er som sagt tale om en konkret vurdering fra sag til sag. Erfaringen viser, at mange borgere udtaler sig i en sag, uagtet at de er blevet informeret om, at de ikke har pligt til at udtale sig. Vær opmærksom på, at forbuddet mod selvinkriminering er et retsprincip, der alene retter sig mod sager inden for det strafferetlige område, og er altså uden betydning, når der alene er tale om et eventuelt tilbagebetalingskrav.

Kontrolmedarbejderens forpligtelser

Den kommunale kontrolmedarbejder skal ligesom alle andre medarbejdere opføre sig korrekt og professionelt. Måden, samtalen forløber på, skal understøtte, at medarbejderen er en faglig myndighedsperson, og der skal være øje for, at borgeren meget nemt kan føle sig unødigt presset. Medarbejderen skal være objektiv og søge at få de oplysninger frem, der kan understøtte, at der træffes en korrekt afgørelse. Det skal understreges, at samtalen aldrig må have karakter af et reelt forhør.

Inden samtalen slutter, skal borgeren oplyses om, hvad der videre sker i sagen. Skal der være flere samtaler? Hvad indhentes der af yderligere information? Hvad kan borgeren selv bidrage

med? Hvornår kan sagen forventes at være færdig?

Partshøring

Når sagen er færdigbehandlet, foretages der en partshøring, således at borgeren har mulighed for at forholde sig til, hvad kommunen vil lægge vægt på.

Det er muligt at foretage en mundtlig partshøring, men det vil næppe være i overensstemmelse med god forvaltningsskik, hvis der er tale om en afgørelse, som for borgeren må forventes at have stor og indgribende betydning. Ombudsmanden har udtalt følgende om partshøring i en kontrolsag¹⁰:

Som det ses af forvaltningslovens § 19, stk. 1, er der tale om en pligt til at forelægge sagens faktiske oplysninger for parten for at give denne lejlighed til at kommentere dem. ...Formålet er at parten får lejlighed til at korrigere eventuelle fejl, gøre opmærksom på huller eller selvmodsigelser i de indbenede oplysninger, pege på bevismæssig usikkerhed osv. Ofte vil det stemme bedst med formålet at partshøringen gennemføres skriftligt. Partshøring er et tilbud til parten om at udtale sig, og det er derfor hverken påkrævet eller foreneligt med formålet at parten samtidig udspørges uddybende eller bliver indskærpet sin oplysningspligt. Partshøringen omfatter samtlige oplysninger af relevans for sagsforholdet. Det vil derfor være naturligt at partshøringen gennemføres så sent i sagsforløbet som muligt.

Partshøringen bør derfor gennemføres skriftligt, for at borgeren har mulighed for at forholde sig til det, kommunen anfører. Kontrolsager er ofte meget indgribende for den enkelte bor-

gers økonomi, og alene derfor skal man overveje den skriftlige partshøring.

I forbindelse sagsafslutningen og udsendelse af afgørelsen til borgeren skal det overvejes, hvilken vejledning borgeren skal have om det videre sagsforløb. Det vil være relevant at oplyse, om sagen videresendes til andre myndigheder, primært Udbetaling Danmark.

¹⁰ Ombudsmandens udtalelse:

http://www.ombudsmanden.dk/find/udtalelser/beretningssager/alle_bsager/2012-8/pdf/

Virksomhedskontroller

Kommunerne har mulighed for uden retskendelse at foretage uanmeldt besøg i en virksomheds lokaler samt på arbejdssteder uden for virksomhedens lokaler for at kontrollere, om der er borgere, der arbejder samtidig med, at de modtager sociale ydelser. Hjemlen hertil er i Retsikkerhedslovens § 12a.

Kommunen har til enhver tid uden retskendelse adgang til en virksomheds lokaler m.v. samt på arbejdssteder uden for virksomhedens lokaler med henblik på at kontrollere de oplysninger om borgernes løn- og arbejdsforhold, som ligger til grund for udbetaling af kontante ydelser og økonomiske tilskud fra Udbetaling Danmark samt kontante ydelser og økonomiske tilskud fra kommunen i sager, der er omfattet af denne lov. Kontrollen kan foregå som generel kontrol eller til brug for en enkelt sag. Kommunen kan foretage kontrolbesøg på virksomheder, som er beliggende i kommunen. Kommunen kan endvidere gennemføre kontrolbesøg på virksomheder i andre kommuner efter aftale med den kommune, hvor virksomheden er beliggende. Kommunen har ikke uden retskendelse adgang til at foretage kontrollen i private hjem.

Stk. 2. Kommunen kan efterse virksomhedens registreringer om borgerens løn- og arbejdsforhold, uanset om oplysningerne findes i et manuelt eller elektronisk register. Materiale, der skønnes at være af betydning for videre kontrol, skal efter anmodning udleveres eller indsendes til kommunen.

Stk. 3. Kommunen skal forevise legitimation, inden eftersynet begynder.

Stk. 4. Virksomhedens indehavere og ansatte skal være kommunen behjælpelige ved eftersynet.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan pålægge en arbejdsgiver at foretage daglig registrering af oplysninger om ansatte. De oplysninger, som skal registreres, er de samme oplysninger, som direktøren for Arbejdsdirektoratet har fastsat med hjemmel i § 91, stk. 4, i lov om arbejdsløbsforsikring m.v.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsen kan kun pålægge arbejdsgiveren at foretage registreringer, jf. stk. 5, hvis kommunen ved et kontrolbesøg, jf. stk. 1, vurderer, at arbejdsgiverens registreringer er mangelfulde.

Stk. 7. Registreringer efter stk. 5 skal til enhver tid på begæring forevises kommunen.

Stk. 8. Personer, der er beskæftiget i virksomheden ved eftersynet, kan anmodes om at oplyse navn, adresse og fødselsdato, ansættelsesperiode og løn- og ansættelsesvilkår, samt om de aktuelt modtager sociale eller beskæftigelsesmæssige ydelser.

Stk. 9. Politiet yder bistand til kommunen. Social- og integrationsministeren kan efter forhandling med justitsministeren og beskæftigelsesministeren fastsætte nærmere regler herom.

Der kan foretages eftersyn af alt materiale, der vedrører borgerens ansættelse og ansættelsesforhold.

I forbindelse med kontrolbesøget skal kommunens medarbejdere legitimere sig og bede oplyst, hvem der er på arbejde, og om de modtager forsørgelsesydelser.

Personer, der er beskæftiget i virksomheden er forpligtede til at oplyse navn, adresse og fødselsdato, ansættelsesperiode og løn- og ansættelsesvilkår.

Det er den kommune, som virksomheden ligger i, som kan foretage kontrollen.

En del kommuner oplyser, at det er problematisk at få SKAT til at deltage i det arbejde, man ellers har udført sammen igennem en årrække. Det skyldes, at SKAT har skærpet deres retningslinjer for, hvornår oplysninger deles med anden myndighed efter en række sager, hvor oplysninger, der

ikke havde betydning for den modtagende myndigheds sagsoplysning, er blevet udvekslet.

Det forandrer dog fortsat ikke ved, at der skal være et samarbejde myndighederne imellem. KL har i den anledning bedt om retningslinjer for, hvordan det nye samarbejde skal forløbe, samt retningslinjer for, hvordan kommunerne kan få adgang til oplysninger på tværs af kommunegrænserne, fx R75-oplysninger på borgere uden for egen kommune.

Når retningslinjerne foreligger, udsendes de til alle kommuner.

Vær særligt opmærksom på, at hjemlen til at foretage kontrolbesøg alene omfatter virksomhedens lokaler og arbejdssteder. Det betyder eksempelvis, at man ikke på en landejendom kan opsøge landmanden i stuehuset, men alene i staldene, udlænger eller på marken. Stuehuset vil SKAT muligvis have mulighed for at komme ind i, hvis det er dér regnskabsmaterialet ligger, men som kommune kan man kun besigtige de steder, hvor der er produktion eller hvorfra der er en reel aktivitet.

Bestemmelsen i § 12a åbner mulighed for, at der kan foretages kontrolbesøg i andre kommuner end egen hjemkommune. Ud over en forudgående accept fra den kommune, hvor en given virksomhed er beliggende, forudsætter det naturligvis også, at der er en konkret grund til at foretage et kontrolbesøg uden for egen kommune. Det vil typisk være tilfældet, hvis man bliver opmærksom på, at en af egne borgere er beskæftiget i en virksomhed uden for kommunen.

Ligesom ved observationer af borgerens bopæl, skal det i forhold til proportionalitetsprincippet vurderes, hvor mange observationer sagens omfang kan være.

Hvis en borger er selvstændig erhvervsdrivende og er helt eller delvist sygemeldt, kan det være svært at løfte bevisbyrden for i hvilket omfang arbejdet er genoptaget – om ydelsen dermed modtaget med urette – hvis der ikke følges op med løbende besøg. Her vil dokumentation ikke kunne indhentes på anden måde. Den kommunale kontrolmedarbejder skal dog være opmærksom på, at der ikke er tale om en uanmeldt sygedagpengeopfølgning, men alene et besøg for at vurdere, om der er borgere, der modtager ydelser, som samtidig er i arbejde. Kontroloplysningen om, at borgeren er i arbejde, gives efterfølgende til sygedagpenge-medarbejderen.

Atter skal den kommunale kontrolmedarbejder være opmærksom på at agere professionelt og objektivt. Kommunen har ret til at få adgang til virksomhedens lokaler eller til arbejdsstedet, men borgeren skal også her informeres om forbuddet mod selvinkriminering, hvis det er relevant.

Politianmeldelser

Når der opstår en konkret mistanke om, at borgeren har begået et strafbart forhold, skal borgeren gøres opmærksom på forbuddet mod selvinkriminering. Efterfølgende færdigbehandles sagen og oversendes til politiet. Altafgørende er selvfølgelig, at det dokumenteres og bevises, at borgeren har været i ond tro.

Mange kommuner har oplyst, at de oplever det som meget svært at få rejst en straffesag, og at sagerne ikke prioriteres af politiet. Både KL og Udbetaling Danmark har været i dialog med politiet om dette forhold, og det er nu aftalen, at kommunerne kan oversende straffesagen til Udbetaling Danmark, som efterfølgende står for at få sagerne igennem de enkelte politikredse. Dette kræver selvsagt, at også Udbetaling Danmark har ydelser, der kan relateres til det strafbare forhold. På sigt vil det være interessant at vurdere, om kommunerne får lettere ved at få disse sager gennem politiet, hvis sagen oversendes via Udbetaling Danmark.

I disse sager vil det være vigtigt så tidligt som muligt i forløbet at koordinere sagen mellem kommunen og Udbetaling Danmark, således at det sikres, at det fulde krav gøres gældende i forbindelse med, at sagen oversendes til politiet.

Rent juridisk er det muligt at køre 2 separate straffesager, men det vil næppe være hensigtsmæssigt. Det er i denne forbindelse også værd at huske på, at den straf, som borgeren eventuelt måtte blive idømt, afhænger af størrelsen på det beløb, som borgeren med urette har modtaget. Hvis sagerne køres samlet, kan straffen derfor blive markant højere, end hvis sagen halveres og køres ad to omgange. Hermed sikres også, at den fulde unddragelse vurderes ud

fra de samme forhold, og at borgeren får sagen afsluttet en gang for alle.

I Udbetaling Danmark rettes der henvendelse til jurist Jesper Madsen på jmd@atp.dk eller på telefon 4831 2371/2928 4678. Jesper vil efterfølgende stå for at koordinere den videre sagsgang mellem kommunen, Udbetaling Danmark og politiet.